UTRECHT10
Stationsplein 90, 3511 ED Utrecht
T +31 030 345 67 89
E info@utrecht10.nl

Datum 12 november 2024
Onderwerp Uitkomsten BOL en BO MIRT 2024
Behandeld door Bastian Jansen

Aan De U10 colleges van burgemeester en wethouders

Bijlage Kamerbrieven uitkomsten BOL en BO MIRT 2024: MIRT-brief najaar 2024 | Tweede Kamer der Staten-Generaal & Uitkomsten Bestuurlijke Overleggen Leefomgeving 2024 | Tweede Kamer der Staten-Generaal

Beste colleges,

Op 7 november 2024 hebben zowel het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving Noordwest (BOL) als het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport Noordwest (BO MIRT) plaatsgevonden tussen een Utrechtse bestuurlijke afvaardiging en bewindspersonen van de ministeries van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) en Infrastructuur en Waterstaat (IenW). Het BOL vindt normaal gesproken in het voorjaar plaats en werd dit jaar uitgesteld omdat in de geplande week in juni het nieuwe kabinet aantrad.

De gemaakte afspraken zijn door het kabinet verwoord in de Kamerbrieven 'Uitkomsten BOL's 2024' (VRO) en 'Uitkomsten BO's MIRT 2024' (IenW) (zie hierboven de links naar de website van de Tweede Kamer). Middels deze brief informeren wij u over de uitkomsten van de bestuurlijke overleggen voor de Utrechtse regio. Wij vragen u om deze informatie te delen met uw raad.

1. BO Leefomgeving

Het BO Leefomgeving (BOL) stond in het teken van kennismaking met de nieuwe bewindspersonen, het programma NOVEX en een toelichting op de Rijksinzet voor woningbouw voor de komende jaren.

Programma NOVEX

1. Provinciale invulling voor de Nota Ruimte

Tijdens het BOL hebben Rijk en provincie Utrecht afgesproken om toe te werken naar wederkerige afspraken in een Ruimtelijk Arrangement. Vooruitlopend daarop zijn in het BOL al een aantal afspraken gemaakt:

- De Metropoolregio Utrecht (MRU) neemt het initiatief om een 'Investeringsagenda voor de Utrechtse gezondheidsmetropool' op te stellen. Hiermee wordt in kaart gebracht wat het gezondheidscluster in de MRU nodig heeft om het verdienvermogen en de Europese koploperpositie op het gebied van gezondheidsinnovatie toekomstbestendig te houden. Zowel ruimtelijk als qua talent. Dit als basis voor een gesprek met het Rijk over samenwerking.
- Rijk en regio organiseren één of enkele bijeenkomsten over de inpassing van energiestructuren i.r.t. andere ruimtelijke functies en kwaliteiten, bijvoorbeeld in de vorm van een 'Energy Board special'. Hierin wordt naar de integrale afstemming met betrekking tot de langere termijn gekeken.

- Rijk en regio kijken binnen het lopende gezamenlijke onderzoek van het Kromme Rijn Linielandschap of het verbinden van sectorale programma's benut kan worden om groen mee te laten groeien met verstedelijking.

2. Uitwerking NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort

Voor het NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort stond het eerste concept van de uitvoeringsagenda, het Adaptief Programma op de agenda. Deze kunt u lezen op de website van U Ned.

De inhoud van het IRP is vorig jaar goed terecht gekomen in het NOVEX Ontwikkelperspectief en nu dus in de Uitvoeringsagenda en in het Adaptief programma. Het Adaptief programma gaat breder dan alleen de verstedelijkingsopgave en verbindt verstedelijking met andere opgaven als mobiliteit, groen/recreatie en economie. Vanuit de U10 gemeenten ondersteunen wij het adaptief programmeren van harte omdat onze ambities op het gebied van verstedelijking, bijvoorbeeld bij Regiopoorten en in vitale kernen, onderdeel uitmaken van de integrale opgave en de daarover met het rijk te maken keuzes.

3. Regiopoorten

Op korte afstand van de stad Utrecht liggen steden en dorpen die uitstekend met de stad, de regio en het landschap verbonden zijn en die bij hun ov-knooppunten ruimte hebben voor verstedelijking. Deze locaties spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van de regio, doordat lokale en regionale opgaven hier verbonden worden. Onder de noemer van de Regiopoorten is voor deze tien locaties een gezamenlijke ontwikkelstrategie opgesteld. Ook deze is te vinden op de website van U Ned.

In de ontwikkelstrategie zijn de groeipotentie, gezamenlijke ambitie, kansen en vraagstukken voor realisatie inclusief de nadere uitwerking van vijf Regiopoorten gepresenteerd. Hiermee is inzichtelijk gemaakt wat er nodig is om op de korte termijn tot uitvoering te komen en waarop samenwerking met de verschillende partners nodig is. De ontwikkelstrategie laat zien dat de Regiopoorten gezamenlijk de potentie hebben om – tegen relatief lage kosten - op de korte tot middellange termijn circa 10.000 woningen te realiseren, oplopend tot ruim 25.000 woningen in de periode tot 2040. De aard en omvang van de mogelijke ontwikkeling varieert per Regiopoort en sluit aan op de lokale identiteit waardoor iedere Regiopoort een eigen bijdrage levert aan de landelijke, regionale en lokale opgaven. De ontwikkelstrategie is opgesteld in samenwerking met de tien Regiopoortgemeenten (Barneveld, Breukelen, de Bilt, Bunnik, Driebergen-Zeist, Houten, Nijkerk, Vianen, Woerden en Zeist-Noord) en de U Ned-Partners.

Toelichting Rijksinzet woningbouw

In het BOL is door het Rijk aangegeven dat het verschillende middelen beschikbaar stelt voor de ondersteuning van woningbouw (€ 5 miljard) en de ontsluiting daarvan (€ 2,5 miljard). De komende periode werkt het Rijk de investeringsrichtingen, uitgangspunten en criteria voor de inzet van deze middelen verder uit. Het is de bedoeling om deze uitgangspunten op de Woontop in december 2024 te bekrachtigen tussen Rijk, regio en andere partijen die bij de woningbouw en infrastructuur betrokken zijn. De verwachting is om – in samenhang met de actualisatie van de regionale woondeals – komend voorjaar op de BOL's de eerste concrete beslissingen te nemen over de inzet van de gebiedsgerichte middelen voor de 'reguliere' woningbouwlocaties. Vervolgens zullen in de BO's MIRT in het najaar (investerings)afspraken, gericht op de grootschalige woningbouwgebieden, worden gemaakt. Het Rijk vraagt in alle verstedelijkings- en mobiliteitsprojecten een financiële bijdrage van de regio. Een propositie zonder concreet aanbod van regionale cofinanciering maakt geen kans.

Realisatieagenda NOVEX-gebied Groene Hart

Gedurende het BOL is geconstateerd dat het NOVEX-gebied Groene Hart goed op koers ligt. En dat de Realisatieagenda invulling geeft aan zowel de structurerende keuzes die gemaakt moeten worden als aan de realisatie in de zo genoemde sleutelprojecten.Rijk

UTRECHT10

2. BO MIRT

Propositie Groot Merwede en Rijnenburg
Samen met de regio hebben we een propositie aangeboden aan het Rijk om een volgende stap te zetten in de ontwikkeling van Groot Merwede en Rijnenburg. Het doel van de propositie is om met dit kabinet tot een afspraak te komen over een ophoging van het budget voor de maatregelen uit de MIRT-verkenning ov en wonen. Zoals in het tussenbericht van de MIRT-verkenning ov en wonen is gemeld, is er nog geen gezamenlijk voorkeursalternatief gevonden dat technisch maakbaar is, binnen het huidig beschikbare budget past en voldoende doelbereik heeft. Daarom is een verdiepingsfase ingelast van een jaar. Parallel aan de verdiepingsfase zijn we samen met het Rijk op zoek naar extra middelen.
Groot Merwede en Rijnenburg vormen samen de grootste woningbouwlocatie van Nederland. Ov-ontsluiting is een belangrijke randvoorwaarde om tot ontwikkeling te kunnen komen van deze gebieden. De inzet van de propositie is om met dit kabinet tot een extra Rijksbijdrage van €500 miljoen voor de Merwedelijn te komen. Daartoe bieden de regiopartners een bijdrage van €200 miljoen (€100 mln. gemeente Utrecht en €100 mln. provincie Utrecht). Met deze middelen kunnen we 19.000 extra woningen bouwen (in de A12-zone 15.000 woningen en in het USP 4.000 woningen). Ook biedt deze stapt voldoende vertrouwen om een 'Akkoord van Rijnenburg' te sluiten met grondeigenaren en overheden.

Draaiend houden van de snelweg
In het BO MIRT van 2022 heeft het Rijk besloten om 100 miljoen beschikbaar te stellen ten behoeve van de autobereikbaarheid voor het (hoofd)wegennet van de NOVEX woningbouwlocatie Groot Merwede tot en met 2030. Het bedrag van € 100 miljoen is in dit BO MIRT verdeeld in twee delen:

1. €50 miljoen komt beschikbaar voor (landelijke) maatregelen op het gebied van verkeersmanagement, incidentmanagement en smart mobility. Deze maatregelen zijn landelijk uitgewerkt, met input vanuit onze regio, zodat deze voor alle 'ringen' in Nederland kunnen worden ingezet. Het gaat hierbij om maatregelen voor het optimaal benutten van de wegcapaciteit (verkeersmanagement), het inzetten op het voorkomen en het snel wegwerken van verstoringen zoals ongelukken (incidentmanagement), en als laatste het maximaal inzetten op een goed geïnformeerde reiziger (smart mobility).
2. De andere €50 miljoen komt beschikbaar voor infrastructurele maatregelen die positief bijdragen aan het functioneren van de Ring Utrecht. IenW, Rijkswaterstaat en de regio (provincie, U10 en gemeente Utrecht) zijn tot een pakket aan maatregelen gekomen. Daarbij gaat het om door Rijkswaterstaat aangedragen capaciteitstoevoegingen aan twee verbindingsbogen in Knooppunt Lunetten en onderstaande door de regio aangedragen maatregelen:
    - een budgetreservering van maximaal € 9 mln. voor de realisatie van een zogenoemde divergerende diamant aansluiting (DDI) A2-N230;
    - een budgetreservering van maximaal € 12,5 mln. ter (stapsgewijze) dekking van kosten van auto-gerelateerde investeringen voor de realisatie van de P+R-locatie/hub Vianen, uitgaande van het bereiken van overeenstemming binnen de regio dat bij goede benutting van deze hub, de hub (stapsgewijs) wordt uitgebreid naar minimaal 1.000 parkeerplaatsen;
    - een budgetreservering van maximaal € 7,5 mln. voor de aanpassing van de aansluiting A2 op de hub Papendorp, indien overeenstemming wordt bereikt over de hub Vianen (met minimaal 1.000 parkeerplekken) zoals hierboven beschreven , ter verdere verbetering van de BRT-verbinding Breda-Gorinchem-Utrecht;

Specifiek voor de Regiohub Busstation Vianen spreekt de BO MIRT besluittekst over een stapsgewijze ontwikkeling tot een hub van 1.000 parkeerplaatsen omdat het ministerie van IenW belang hecht aan deze omvang. Dit aantal sluit ook aan bij de Visie op Hubs zoals in de gemeenteraad van Vijfheerenlanden in juni 2024 is vastgesteld. Als regionale partijen beschouwen we het besluit als een

startbeslissing die zicht geeft op financiering van deze, voor de mobiliteitstransitie essentiële, voorziening op de lijn Breda Gorinchem Utrecht van de hub Vianen. Daardoor kunnen we nu met alle betrokken partijen (gemeente Vijfheerenlanden, provincie, de regio U10, Rijkswaterstaat) aan de slag gaan met het verkennen van de plannen voor de hub Vianen. In die fase zullen we met elkaar besluiten wat de gewenste locatie, omvang en de eventuele stapsgewijze fasering van de hub is. Tevens zullen we met elkaar bepalen hoe beheer en exploitatie van de hub georganiseerd worden.

Korte Termijn Aanpak/Goedopweg
De programmalijn Korte Termijn Aanpak van U Ned (ook wel het programma Goedopweg genaamd) heeft dit BO MIRT een eenjarige bijdrage voor de voortgang van het programma ontvangen. In volgend BO MIRT 2025 moeten we opnieuw afspraken maken voor de voortgang van het programma tot 2030. Wij verwachten dat vanaf 2025 de U10 gemeenten als volwaardig partner participeren in het Goedopweg programma na goedkeuring van de Samenwerkingsovereenkomst in uw afzonderlijke colleges.

Fietsnetwerken op orde
Tijdens het BO MIRT zijn afspraken gemaakt om fietsnetwerken op orde te krijgen. We hebben afspraken gemaakt om de doorfietsroute Dom-tot-Dam samen met het Rijk op te pakken. Daarnaast heeft de Provincie Utrecht afspraken gemaakt over doorfietsroutes die ook de gemeente Utrecht aangaan. Dit gaat om een rijksbijdrage van €1.5 miljoen voor de realisatie van de doorfietsroute IJsselstein-Nieuwegein-Utrecht en €1.5 miljoen voor de realisatie van de doorfietsroute Houten-Bunnik-Utrecht Science Park.

3. Vervolg
De gemaakte afspraken geven wij verder vorm binnen de Metropoolregio Utrecht (MRU) samenwerking. Over onze regionale inzet, de inhoudelijke keuzes en financiering blijven wij met elkaar in gesprek, om te beginnen op de U10 Bestuurstafels van 27 november in Zeist. Daarnaast gaan wij aan de slag met de voorbereiding van het komend BO Leefomgeving, dat naar verwachting in juni 2025 zal plaatsvinden. Op 4 december a.s. wordt de halfjaarlijkse U10-Radenbijeenkomst georganiseerd waarop onderwerpen als Regiopoorten, Gebiedssamenwerking Kromme Rijn – Linielandschap en Netcongestie en energiesystemen op de agenda staan.

Met hartelijke groet,

Ellie Eggengoor
Voorzitter U10 Bestuurstafel Duurzame bereikbaarheid

Dolf Smolenaers
Voorzitter U10 Bestuurstafel Gezonde woon- en leefomgeving